Bidrag
til
Sømagtens Historie 1814—48

Af
H. G. Garde.

Dette Bidrag slutter sig til det i Aaret 1852 udgivne Skrift: „Den dansk-norske Sømagts Historie 1700—1814", som er støttet paa de i Aarene 1832—35 udgivne „Efterretninger om den danske og norske Sømagt" og de senere fortsatte Archivundersøgelser. Et Supplement til disse Skrifter udgjør den af „Den danske historiske Forening" i Aaret 1861 udgivne „Den dansk-norske Sømagts Historie 1535—1700".

Indhold.

Side

I. Fra Freden i Kiel (den 14de Januar 1814) til Kong Frederik den Sjettes Død (den 3die December 1839).

Bestyrelsen. Normalreglementer. Flaaden og det faste Mandskab. Lønningerne. Skoleunderviisning. Pengemidlerne. Rentefondet. Pensionsfondet. Holmene. Skibsbyggeriet. Søkort. Opmaalinger. Lods- og Fyrvæsenet. Officerernes Avancement og Uddannelse. Fremmed Tjeneste. Koffardifart. Tjeneste i Colonierne. Udrustninger. Den vestindiske Station. Øvelses- og Beseilingstogter. Mindre Udrustninger. Kanonfartøisprøver. Tilbageblik . . 169—192.

II. Kong Christian den Ottendes Regering fra den 3die December 1839 til den 20de Januar 1848.

Kong Christian den Ottendes Regeringstiltrædelse. Kongens Interesse for Marinen. Bestyrelsen. Pengemidlerne. Forandret Forvaltningsplan. Reductioner. Holmene. Skibsbyggeriet. Flaaden 1848. Officeerscorpset. Avancementsregler. Forelæsninger. Toldkryds- og Vagervæsenet. Fremmed Tjeneste. Ordinaire Udrustninger. Demonstration mod Marokko. Beseilingsobservateurer. Jordomseiling. Nikobarøerne. Beseilings- og Øvelsestogter. Christian den Ottendes Død. Tilbageblik . . . . . 192—216.

Indledning.

Underhandlingerne mellem den danske og svensk-norske Regering om Danmarks Ret, ifølge Fredstraktaten sluttet i Kiel den 14de Januar 1814 § 24, til de i Norge ved Adskillelsen forblevne Krigsskibe og Fartøier samt Postfartøierne, bleve endelig endte ved en i Christiania den 22de Juni 1816 afsluttet og senere ratificeret Overeenskomst mellem de dertil Befuldmægtigede, Commandeurcapitain *C. A. Rothe* paa dansk og Contreadmiral *I. S. Fabricius* paa norsk Side. Ved denne erholdt Danmark en Godtgjørelse af 190,000 Rbdlr. af den norske Statskasse for Orlogsbriggerne *Lolland*, *Langeland*, *Kiel*, *Alsen*, og *Lougen* samt de ved Adskillelsen i Norge værende Postfartøier, hvorimod al Ret til de andre i Norge forblevne Krigsfartøier blev opgivet, fordi de betragtedes som Defensionsfartøier, og Briggerne *Seagull* og *Allart* som norske Priser. Briggen *Frederiksværn* kom først af Stabelen efter Adskillelsen og Skonnertbriggen *Hemnæss* var et armeret norsk Prisskib. („Den dansk-norske Sømagts Historie 1700—1814 S. 483—84 efter Archiv for Søvæsenet XI, 301—13).

Efterat de ubrugelige Krigsskibe og Fartøier vare afhændede, ophuggede eller omdannede til Materialfartøier, bestod Flaaden, da Alt var ordnet paa Fredsfod, ved Begyndelsen af Aaret 1816 af 1 Blokskib[1]), 1 lille Linieskib[2]), 3 Fregatter paa 36 Kanoner[3]), 3 Brigger[4]), 1 Skonnert[5]), 1 lille Kutter[6]),

[1]) *Prindsesse Lovisa Augusta.* [2]) *Phoenix.* [3]) *Venus*, *Minerva* og *Nymphen.* [4]) *Samsøe*, *Falster* og *Bornholm.* [5]) *Atalante.* [6]) *Husum.*

4 Stykpramme[1]), 1 Kanonbaad[2]), 72 Kanonchalupper, 6 Morteerchalupper, 4 Kanonjoller, der vare armerede med circa 500 Stkr. Skyts og behøvede en Bemanding af omtrent 8000 Mand. Dog vare Skibene, der under Krigen vare blevne byggede i Hastværk og af mindre gode Materialier, kun i en maadelig Forfatning. I fast Søtjeneste stod 204 Officerer og Cadetter, 143 Civilbetjente og Lærere samt henved 2550 Underofficerer og Menige[3]).

---

[1]) *Hvalrossen*, *Søløven*, *Haien* og *Crocodillen*. [2]) *Proven*.

[3]) Officererne vare 4 Flagmænd, 11 Commandeurer og Commandeurcapitainer, 44 Capitainer og Capitainlieutenanter, 40 Premier- og 40 Secondlieutenanter; desuden 1 Cadetchef, og ved Holmene: 1 Overeqvipagemester, 2 Eqvipagemestere, 1 Fabrikmester, 1 Takkelmester, 1 Tøimester, 1 Officeer ved Hydrauliken og Mekaniken, 1 Inspectionsofficeer ved Reberbanen, 1 Undertøimester, 1 Tølvarter, 3 Artillerilieutenanter, 7 Indrulleringsofficerer, 1 Navigationsdirecteur, 1 Commandant paa Toldboden, 1 Commandant i Nyboder og 1 Commandant paa Christiansø. Cadetcorpset talte 40 Cadetter. Den i 2 Divisioner delte faste Stok bestod af omtrent 2546 Mand, hvoraf henimod 1000 vare Haandværkere og de øvrige Underofficerer, Artillerister, Matroser, Arbeidsmænd, Lærlinger og Drenge. Paa Christiansø vare 60 Underofficerer og Menige ansatte.

I.

Fra Freden i Kiel (14de Januar 1814) til Kong Frederik den Sjettes Død (3die December 1839).

I de næsten 26 Aar Kong Frederik den Sjette endnu levede efter Freden i Kiel, vedblev han selv at føre Præsidiet i Admiralitets- og Commissariats-Collegiet, til hvilket Bestyrelsen af og Commandoen over Sømagten forblev overdraget, og skjøndt han, efter at have besteget Thronen, ikke personlig overværede Collegiets Forsamlinger, styrede han dog selv Marinens vigtigere Anliggender, og lod sig ugentligt forelægge Extracter over alle Collegiets Forhandlinger. Som 1ste Militairdeputeret vedblev Admiral *Johan Peter Wleugel* at være Referent hos Kongen, indtil han den 2den Mai 1822, formedelst sin høie Alder, fritoges for Forretningerne som 1ste Deputeret. Efter ham erholdt Viceadmiral *Steen Andersen Bille*, der 1825 meddeltes Admirals Charakteer, Søetatens Referat hos Kongen og beholdt dette i 11 Aar til sin Død (15de April 1833). Da blev Contreadmiral *Hans Baron Holsten*, der 1814 var indtraadt i Collegiet, dettes 1ste Deputerede og forblev i denne Stilling i Kongens 6 sidste Regeringsaar. Efterat Sagerne vare refererede Kongen af Collegiets 1ste Deputerede, bleve de forelagte til endelig Resolution af Chefen for Kongens Commandocontoir, Armeens Generaladjutant, Generallieutenant *Frants Christopher von Bülow*. Bille, Holsten og Bülow vare saaledes i den længste Tid af denne

Periode Kongens nærmeste Raadgivere i Marinens Anliggender; skjøndt der vel var en Generaladjutant for Søetaten, som tillige var Jagtcapitain, havde denne dog ingen directe Indflydelse paa disse.

Bille hørte stedse til Marinens udmærkede Officerer, og han beholdt til sin Død den usvækkede Aandskraft, der forskaffede ham en personlig Overvægt over alle sine Meddeputerede og i Virkeligheden gjorde ham til Sjælen i Administrationen. Skjøndt han ikke var i Besiddelse af nogen særlig videnskabelig Uddannelse, var han dog begavet med en klar Dømmekraft og en Verdensklogskab, der næsten altid bragte ham til at fatte den rette Mening selv om videnskabelige Gjenstande, ligesom den Lethed, hvormed han bevægede sig i det høiere Selskabsliv, og den Erfaring, han deri samlede, satte ham istand til rigtigt at bedømme Forholdene. Viste hans Vane til at befale sig end hyppig ved en Herskesyge, hvormed han vidste at sætte sin Villie igjennem, og kunde han end ikke altid frigjøre sig for personlige Hensyn, saa forstod han dog med Dygtighed at lede Forretningerne. Med disse Egenskaber vandt han hos Frederik den Sjette en Indflydelse, som ikke alene gjorde sig gjældende i alle Marineanliggender, men som endog bevirkede, at han 1830 blev optaget i Geheimestatsraadet, hvilket siden Admiral *Rømmeling* (1772) ingen Søofficeer havde opnaaet.

Skjøndt Kongen agtede Holsten høit og yndede ham personlig, stod denne dog ikke Monarken saa længe nær som Bille; deels afholdt Holstens fordringsfri og godmodige Charakteer ham fra at gjøre sin Stilling gjældende, deels var Kongen næppe utilfreds med, at den Indflydelse, Bille havde erhvervet sig, faldt bort. Man mente ogsaa efter Billes Død at spore, at Collegiets Indflydelse var aftaget.

Bülow var i Grunden kun et Redskab i Frederik den Sjettes Haand, og da han i tvivlsomme Tilfælde stedse holdt sig til den erfarne og kloge Billes Meninger, og med megen Orden gjorde Brug af sin ualmindelige Contoirflid, var han en nyttig Medhjælper for den Dygtighed, hvormed Marinen bestyredes i dette Tidsrum.

Efter Billes Død fratraadte den da til Contreadmiral forfremmede Commandeur Carl Adolph Rothe, der allerede tidligere — fra 1822—24 — havde været militairt Medlem af Collegiet, Posten som Holmens Overeqvipagemester for igjen at indtræde som 2den Militairdeputeret. Samtidigt hermed optoges i Collegiet først som Assessor og efter Rothes altfor tidlige Død, det paafølgende Aar som 2den Civildeputeret, Admiralitetscommissair *Niels Wiborg*, der ved sit fremragende Talent og ualmindelige Arbeidsdygtighed havde opsvunget sig fra det laveste Contoirtrin til den meest anseete blandt Collegiets Contoirchefer, og som ved Snildhed og Klogskab snart vidste at forskaffe sig en Indflydelse i Administrationen, der vist i alle civile Anliggender var nyttig, men næppe altid baadede de nautiske og militaire Sager. Det antages i Almindelighed, at Kongen dannede denne Administration efter Billes sidste Raad, og at Hensigten hermed var, at støtte den ædle, men altfor blide Holsten ved Rothes kraftige og faste Charakteer, medens Wiborgs Ophøielse skulde være en Modvægt mod Rothe. Denne var nemlig desværre i Billes sidste Leveaar, som Holmens Overequipagemester kommen i en ulykkelig Opposition mod ham, især foranlediget ved en Strid mellem Fabrikmesteren *Schifter* og Commissariatssecretairen Wiborg om Tømmerleverancerne, hvori Rothe deelte den førstes og Bille den sidstes Meninger; ogsaa forfægtede Rothe paa en for Bille uvant djærv Maade den Mening, at der burde udrustes Øvelses- og Beseilingsskibe,

om end Skibsbyggeriets raske Fremgang derved skulde lide. Bille holdt imidlertid ikke mindre fast paa, at anvende alle til Raadighed værende Midler til at bygge de efter hans Mening nødvendige Linieskibe, før det Parti, som var imod Bygningen af store Skibe, skulde faae Overhaand og forhindre det.

At gjenoprette Statens ved Krigen forstyrrede Finansvæsen var en af Regeringens vigtigste Pligter. For at tilintetgjøre Seddelgjælden, sikkre Bankosedlernes varige Værdi og afgive et Reservefond til Finanserne havde man, da der ved Begyndelsen af 1813 viste sig fredelige Udsigter, oprettet en paa al Grundeiendom funderet Rigsbank; men de skuffede fredelige Forhaabninger forhindrede denne i at opfylde sin Bestemmelse, og først efterat den var bleven omskabt til vor endnu bestaaende Nationalbank er det lykkedes, at sikkre Danmark det saa vigtige faste Pengevæsen, der har staaet sin Prøve under Krigene 1848—51 og 64.

Den første Betingelse for en varig Ophjælpning af Finanserne blev imidlertid, at tilveiebringe Ligevægt mellem Statens Indtægter og Udgifter, og for at opnaae dette, fastsatte Regeringen, saasnart Freden var sikkret og Monarkiets Bestanddele vare anerkjendte paa Fyrstecongressen i Wien, de Normalreglementer, der skulde tjene til Basis for Statsudgifterne, og indenfor hvis Grændser vedkommende Besyrelse havde at ordne alle Fornødenheder.

Efter en Commissions Forslag blev ved kongeligt Rescript af 1ste September 1815 Flaaden bestemt til at skulle bestaae af 6 Linieskibe, 8 Fregatter, 8 Corvetter eller Brigger, 80 Kanon- og 6 Morteer-Chalupper. Derefter fandt den 20de i samme Maaned en Reduction Sted i Søofficeerscorpset og iblandt Marinens faste Mandskab, hvorved,

efter Commissionens Forslag, de mindre brugelige Elementer bleve udsondrede. Endvidere blev det bestemt, at Etaten fremtidigt skulde have 1 Admiral, 1 Viceadmiral, 2 Contreadmiraler, 3 Commandeurer, 8 Commandeurcapitainer, 20 Capitainer, 24 Capitainlieutenanter, 40 Premier- og 40 Second-Lieutenanter. I Aaret 1834 bleve endvidere 4 Commandeursposter uden Division oprettede, hvorimod 4 Capitainsposter bleve inddragne og eet Contreadmiralssamt eet Commandeursnummer forbleve ubesatte. Vel bleve Officeers-Lønningerne noget forbedrede derved, at disse fra Aaret 1816 udbetaltes i Sølvværdi[1]), men foruden hvad der tabtes ved, at Sølvværdien var mindre end Sølvmynten, omsattes de Rigsdaler Courant til Rigsbankdaler, saa at alle Gagerne blev de 40 Procent lavere som Rigsmynten var mindre end Courantmynten, hvilket Frederik den Sjette mente at erstatte de Trængende ved det for ærekjære Mænd krænkende Gratialsystem. Først i Aaret 1822 bleve Gagerne udbetalte i Sølvmynt, og da erholdt de 3 yngste Officeersklasser fuld Erstatning for de ved Myntforandringen tabte 40 Procent, som først 1842 og 1848 tilstodes de ældre Klasser.

Men det faste Mandskab har ikke heelt erholdt disse 40 Procent godtgjorte, skjøndt Lønningerne for flere af Klasserne i de paafølgende Perioder ere forhøiede. Dog

---

[1]) For at bestemme den Værdi, hvortil Bankosedlerne skulde antages istedetfor Sølvmynt, fastsattes hvert halve Aar den saakaldte Sølvværdi, der skulde beregnes efter Gjennemsnitscoursen af Sedlerne i det forløbne Halvaar. Men desværre holdtes denne sidste Bestemmelse ikke, idet Sølvværdien i flere Aar vedblev at være 350 Rbdlr. i Sedler for 200 Rbdlr. Sølvmynt, medens den virkelige Seddelcours steg endog til over 700, hvorved Enhver, der erholdt Udbetaling i Sedler efter Sølvværdien istedetfor Sølvmynt, tabte betydeligt.

søgte man 1814 at hjælpe dem, som havde 5 uforsørgede Børn, ved at tilstaae dem en halv Rugportion foruden den dem tilkommende, og ved 1816 at oprette Laanekasser ved Compagnierne, hvoraf de Trængende erholdt rentefrie Laan. 1834 fandt ogsaa en tidssvarende Forhøielse Sted i Regnskabsdouceurerne og Søgagerne for Regnskabsførere, Underofficerer, Haandværkere og Indrullerede. Disse sidstes Orlogstjeneste kan herefter og ved de betydeligt forhøiede Reisepenge samt de 1837 indførte Paaklædningspenge ikke ansees for trykkende, naar der tages tilbørlig Hensyn til, at de derved aftjene deres Værnepligt, skjøndt samtidigt med disse Forhøielser den de Indrullerede tilstaaede Consumptionsdouceur (i Hertugdømmerne Sessionsdouceur) er bortfalden. Det Mandskab, som opdrages i den faste Tjeneste, var indtil 1801 forpligtet til at tjene, saalænge det var istand dertil; men da tillodes det de Haandværkere, som i 15 Aar og de Matroser, som i 20 Aar havde været Karle, at erholde Afsked, naar de ønskede dette. 1816 fastsattes Tjenestetiden til 20 Aar for alle dem, der vare antagne i fast Tjeneste som Drenge og kun de af Haandværkerne, der paatoge sig denne forlængede Tjenestetid, erholdt Gagen udbetalt i Sølvværdi. Hverve- og Kapitulationspengene, som hidtil havde været tilstaaet Haandværkerne, naar de vedbleve at tjene over den for deres Opdragelse fastsatte Tid afskaffedes imidlertid, hvorimod 1ste Divisions Mandskab, undtagen Underofficererne, Vægterne og Materialkudskene fremdeles for hver 3 Aar, de paa ny antoges, erholdt 6 Rbdlr. i Kapitulationspenge. Først efterat Grundloven har befæstet den personlige Frihed i Danmark ere disse unaturlige Baand blevne løste.

For at skaffe den faste Stok Rekrutter have vore Konger siden *Christian den Fjerdes* Tid priseligt sørget

for det faste Mandskabs Børns Opdragelse ved at give disse fri Skoleunderviisning. Men især blev ved Sammendragningen og Reorganisationen af de tidligere adskilte Skoler til Søetatens Drenge- og Pigeskoler i Nyboder 1815 gjort en for Tjenesten nyttig og for det faste Mandskab velgjørende Forbedring. Ikke alene havde Børnene der frie Skoleapparater og Underviisning af dygtige Lærere, men de dertil skikkede Drenge bleve endog organiserede til et Compagni, der gaves Kost og Klæder samt tillige Gage. Ved stadig Udvikling af Drengeskolen, har denne ogsaa naaet en langt større Fremgang end de fleste Almueskoler, og er der fra denne udgaaet Elever, der gavne Marinen, som Tøihuuslieutenanter, Mestere, Underofficerer, Haandværkere, Artillerister og Søfolk og tillige saadanne, der ved senere Udvikling ere blevne dygtige Videnskabsmænd og nyttige Embedsmænd.

Det faste Mandskab blev først deelt i 3 Divisioner, der dog den 1ste Februar 1816 indskrænkedes til to, hvoraf den første indbefattede det farende Mandskab og deriblandt et Artilleri- og et Matroscorps og den anden Division Holmenes Haandværkere.

Normalreglementet for 1816 bestemte 1 Million Rigsbankdaler Sølvmynt eller Sølvværdi aarligt til Sømagtens ordinaire Udgifter, hvoraf, under Materialcontoen, Noget over 290,000 Rbdlr. til Skibsbyggeriet og Materialiers Anskaffelse, hvilken blev forøget med Besparelserne fra de andre Contoer, hvorved den, i den sidste Deel af Perioden, steg til henimod 400,000 Rbdlr. De extraordinaire Udrustninger kunde ikke normeres, da Forholdene, der gjorde dem nødvendige, ikke kunde forudsees, hvorfor ikkun Udgifterne til Cadetskibet og Vagtskibsstationerne optoges i Normalreglementet, og alle andre Udrustninger, deriblandt

Vagtskibet paa Elben, betaltes extraordinairt af Finanserne. Ogsaa beholdt Søetaten nogle mindre Indtægter, hidrørende fra Overskuddet af Vandfyldningsindtægterne og Steenballastafgiften; endvidere blev Marinen ved Rentekammerets Foranstaltning forsynet med de fornødne Kornvarer til visse i ældre Tider bestemte Priser.

Desuden havde Marinen det saakaldte „Rentefond", hvorover imidlertid ikke maatte disponeres uden særlig kongelig Resolution. Dette var i Aaret 1792 oprindelig dannet efter Forslag af den kløgtige Commissariatssecretair *F. C. Smith* ved at gjøre de af Finanserne anviste Penge, naar der ikke var umiddelbart Brug for dem, frugtbringende tildeels ved Discontering, istedetfor at holde dem som hidtil ørkesløse i Kassen, og ved samtidigt ved et velordnet Bogholderi stedse at sørge for, til rette Tid at have de til Udgifterne fornødne rede Penge i Beredskab. Ved klog Benyttelse af de gunstige Handelsforhold, som Danmark havde i Slutningen af det forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede, blev paa denne Maade samlet en betydelig Kapital, for hvis Forøgelse Frederik den Sjette, under hvis Præsidium Rentefondet var dannet, havde en stor Forkjærlighed. Man mente, at han troede derved at kunne tilveiebringe et Fond, som om ikke ganske, dog tildeels skulde kunne bestride Sømagtens Udgifter. Kongen forbeholdt sig derfor speciel Bestemmelse over Rentefondet. Endvidere inddroges under Rentefondet alle Marinens separate Fonds og saaledes ogsaa det 1792 stiftede „sømilitaire Pensionsfond", hvortil der fra 1792—1812 blev afdraget 5 Procent af alle Officeersgagerne, og som var bestemt til deraf at udrede Pensioner eller forøge de af Statskassen tilstaaede. Ogsaa skjænkede Kongen dette Pensionsfond de under Krigen 1807—14 betalte Kaper- og

Leidegebyrer samt 33,000 Rbdlr. af det, der blev vundet ved at gjøre indestaaende Prispenge frugtbærende. Da der omgikkes sparsomt med at uddele Pensioner eller Tillæg af dette Pensionsfond, eiede det 1850 en Kapital af 247,700 Rbdlr., som i 1854 blev inddraget under Finanserne, uagtet Marineministeriet, med god Grund, protesterede imod at den Deel af Pensionsfondet, som Officererne havde indskudt deri ved Afdrag af deres Gager, fratoges dem, der endnu vare ilive, hvilke upaatvivleligt havde Krav paa Forøgelse af deres Pensioner af dette Fond. At man overalt accumulerede saa meget i Rentefondet, medens der stiftedes Gjæld paa Marinens ordinaire Fond, har ei heller været heldigt for Sømagten, da Rentefondet efter Frederik den Sjettes Død blev inddraget under Finanserne, medens Gjælden maatte betales ved Afdrag af Normalsummen. Hvad der i dette Tidsrum blev udredet af Rentefondet til Etatens ordinaire Udgifter, kan anslaaes til omtrent 32,300 Rbdlr. aarligt.

Som „Eqviperingsfond" erholdt Marinen endvidere til Udrustninger af Krydsere i de vestindiske Farvande og til Vagtskibet paa Elben aarligt 120,000 Rbdlr.

I denne Periodes 26 Aar vare Sømagtens Udgifter i Gjennemsnit lidet over 1,222,000 Rbdlr. Sølvmynt aarligt, hvoraf noget over 160,000 Rbdlr. brugtes til Udrustninger og omtrent 350,000 Rbdlr. til Anskaffelser af Materialer, medens over 575,000 Rbdlr. Gjæld fra Krigen 1807—14[1]) ogsaa blev betalt.

---

[1]) De af Finanserne modtagne Sedler ere beregnede til Sølvmynt efter Kjøbenhavns Børs's Gjennemsnitscours, der i Aaret 1814 var for 200 Rbdlr. Sølvmynt 536 Rbdlr.; 1815: 633 Rbdlr.; 1816: 690 Rbdlr.; 1817: 510 Rbdlr.; 1818: 325 Rbdlr..; 1819: 248 Rbdlr.; 1820: 264 Rbdlr.; 1821: 260 Rbdlr.; 1822: 252 Rbdlr.; 1823: 250 Rbdlr.;

Ved Marinens Reorganisation efter Freden blev ogsaa Holmens Bestyrelse forandret, idet den da 71aarige Overeqvipagemester, Contreadmiral *Ole Andreas Kjerulff*, der næsten i 22 Aar havde været i dette Embede, den 6te Mai 1814 afgik med Pension, og Contreadmiral *Johan Cornelius Krieger* blev udnævnt til hans Eftermand. Efter Kriegers Død, den 9de Juli 1824, overdroges Commandoen over Holmene til Commandeur Carl Adolph Rothe, der, da han efter Admiral S. A. Billes Død, den 15de April 1833, atter indtraadte i Collegiet, blev afløst af Commandeur *Hans Stephansen*.

Den efter Statens Kræfter og Forholdene unægtelig efter en altfor storartet og kostbar Maalestok førte syvaarige Krig, havde gjort det umuligt for de, ogsaa ved det forstyrrede Pengevæsen, udtømte Finanser, at forskaffe Midler til at forsyne de 1807 udplyndrede Orlogsværfter med andre Fornødenheder, end hvad der behøvedes til Krigsudrustningerne. Heraf fulgte, at der efter Freden ingen Materialforraad fandtes paa Holmene, hvis vidt udstrakte Bygninger og Bolværker ogsaa vare forfaldne. Foruden det daglige Behov paalaae det derfor Bestyrelsen:

1) at sætte alt Forfaldent istand;
2) at bygge de efter Flaadeplanen bestemte Skibe, og
3) at samle alle fornødne Materialier til Flaadens Udrustning og Vedligeholdelse.

Det første af disse Hverv vilde lettes betydeligt, ved at indskrænke Holmenes store Udstrækning og flytte Alt

---

1824: 242 Rbdlr.; 1825: 215 Rbdlr.; 1826: 227 Rbdlr.; 1827: 224½ Rbdlr.; 1828: 216 Rbdlr.; 1829: 209 Rbdlr.; 1830: 210 Rbdlr.; 1831: 211 Rbdlr.; 1832: 210½ Rbdlr.; 1833: 209½ Rbdlr.; 1834: 206⅔ Rbdlr.; 1835: 205⅔ Rbdlr.; 1836: 202 Rbdlr. og 1837: ligeledes 202 Rbdlr. 1838 og 39 ere ingen Sedler modtagne.

over paa Nyholm, hvorefter Gammelholm kunde overgives til Kjøbenhavns Udvidelse. For dette hørtes der ogsaa Stemmer i Etaten; men Magthaverne mente, vel ikke uden Grund, at Opfyldningen paa Nyholm ikke endnu havde sat sig tilstrækkeligt for derpaa at kunne opføre varige og tørre Bygninger, og at Flytningen vilde medføre langt større Udgifter, end der efter daværende Forhold kunde ventes tilveiebragte ved Salget af Gammelholm, og saaledes blive en utaalelig Byrde for Finanserne. Man vedligeholdt derfor begge Værfter, istandsatte alle Bygninger og Bolværker, og bragte efter faa Aars Forløb Alt i forsvarlig Stand. Ogsaa blev i dette Tidsrum Flaadens Leie ved Nyholm og Kjøbenhavns indre Rhed uddybet saameget, at de større Skibes tidsspildende og kostbare „Eqvipering udenfor Bommen" nu kan undgaaes. Paa Grund af det tilmudrede Farvand havde det nemlig været nødvendigt at udhale Linieskibene og de større Fregatter til Kastelspynten, for der at indtage de sværeste Vægter.

Det andet Hovedhverv, at skabe en nye Flaade, udførtes saa vel, at det bestemte Antal Skibe tilveiebragtes næsten fuldstændigt før Periodens Slutning.

Med Hensyn til det tredie Punkt fandtes der ved Tidsrummets Udløb ikke alene alt Fornødent til Skibenes Udrustning, men tillige ikke ubetydelige Forraad af Materialier, især Tømmer.

Det maa saaledes erkjendes, at Holmene bleve godt bestyrede med en, især i de første Aar, kun lille Materialconto, hvorved bør fremhæves, at Krieger, som modtog Alt i største Forfald, med utrættelig Nidkjærhed og Dygtighed satte Alt i Gang og efterlod det i den gode Fremgang, som Rothe og Stephansen roesværdigt fortsatte.

Efter i nogle Aar at have forestaaet Holmens Skibs-

byggeri som Inspectionsofficeer, blev Capitainlieutenant Anders Schifter den 7de August 1814 udnævnt til Fabrikmester med Capitains Charakteer. Han havde, siden sin Hjemkomst fra det tunesiske Fangenskab, studeret Skibsconstruktion saavel hjemme som i Udlandet, og blev nu den, som i denne og den paafølgende Periode byggede vor nye Flaade. Vel vare de efter 1807 først byggede 2 smaae Linieskibe[1]) og 6 Fregatter[2]) samt nogle Brigger og Smaafartøier ikke efter Schifters Tegninger, men de vare fuldførte under hans Inspection, saa at han, især da Tegningerne paa den Tid ikke vare saa fuldstændige som de, Schifter senere indførte, havde væsentlig Indflydelse ogsaa paa disse Skibsbygninger; men de andre 6 Linieskibe[3]), 7 Fregatter, 14 Corvetter og Brigger; 3 Skonnerter, 1 Kutter; 5 Hjuldampskibe[4]) og flere Kanon- og Smaafartøier, hvormed Flaaden blev forøget, vare fuldstændigt construerede af ham, der saaledes maa erkjendes at have havt en væsentlig Deel i Skabelsen af vor nye Flaade.

Schifters Skibe ansaaes i Almindelighed, blandt Datidens Officerer, for at have store Fortrin fremfor hans Formænds (*Stibolts* og *Hohlenbergs*), saavel i Skjønhed og Artilleristyrke som Seilads og Apteringer, og efter Da-

---

[1]) Phoenix og *Danmark*; af hvilke det første var bygget under Krigen meest af det brugelige Tømmer fra det 1807 af Englænderne omstyrtede paa Nyholms Beding staaende Linieskib.

[2]) *Najaden*, *Perlen*, Venus, Minerva, Nymphen og *Fylla*.

[3]) *Dronning Maria*, *Valdemar*, *Frederik den Sjette*, *Skjold*, *Christian den Ottende* og *Dannebroge*.

[4]) Fregatterne *Freia*, *Rota*, *Havfruen*, *Bellona*, *Thetis*, *Gefion* og *Tordenskjold*; Corvetterne *Diana*, *Najaden*, *Ny Diana*, *Fortuna*, *Flora*, *Galathea* og *Valkyrien*; Briggerne *St. Croix*, *St. Jan*, *St. Thomas*, *Alart*, *Ny St. Croix*, *Mercurius* og *Ørnen*; Skonnerterne *Elben*, *Delphinen* og *Pilen*; Kutteren *Neptun*; samt Hjuldampskibene *Geiser*, *Skirner*, *Holger Danske*, *Hertha* og *Ulfo*.

tidens Maalestok at maatte ansees som vellykkede. Dog mente Flere, at Linieskibenes øverste Batterier burde have været armerede med de allerede udenlands almindelig brugte Mediums 30pundige Kanoner istedetfor med den af Magthaverne ufortjent yndede Attenpundiger; at Gallionerne laae for lavt, og at det var uheldigt, at Skibene saa let krængede, skjøndt de vel ikke kunde kaldes ranke, da de bleve liggende stødte med 6—8 Graders Krængning, hvilket imidlertid dog maatte gjøre dem til mindre gode Batailleskibe; derimod var man enig om at rose dem som fortrinlige Maneuvreskibe, gode Seilere og ypperlige Søskibe. Schifter vandt ogsaa til sin Tid en fortjent Anseelse i Etaten som Skibsbygger, især da de i denne Periode meest anseete Officerer, Bille, Krieger og Rothe, der nøie kjendte Stibolts og Hohlenbergs Skibe, gave hans Bygninger et saa bestemt Fortrin, at den første af disse Mænd endog ansaae det ufornødent, at de først byggede af hans Skibe beseiledes, før der byggedes flere af samme Tegning. Det maa imidlertid indrømmes, at det var uheldigt, at dette undlodes, da det vist ikke kan nægtes, at paa Schifters 2 sidste Linieskibe, der bleve byggede, efterat Dronning Maria og Skjold vare beseilede, vare de ovenfor omtalte Mangler ikke saa fremtrædende, som paa hans førstbyggede 4 Linieskibe; ligesom at hans sidst byggede Fregatter langt overgik de førstbyggede. Krieger kæmpede ogsaa, vistnok ikke uden Schifters Ønske, længe forgæves for Overholdelsen af den gamle Regel, ikke at bygge flere Skibe efter samme Tegning, før de førstbyggede vare prøvede, ja skal endog have foreslaaet, at lukke Holmene i sex Uger for at skaffe de dertil fornødne Penge; men Bille holdt desværre fast paa sin Mening, først at skaffe Flaaden færdig, før der anvendtes Noget til Øvelses- og Beseilingstogter.

Ved denne Periodes Udløb bestod Flaaden af 5 Linieskibe og eet (Christian den Ottende) næsten færdigt til at sættes i Vandet, 7 Fregatter og een (Thetis) nær ved Afløbning, 4 Corvetter, 5 Brigger, 3 Skonnerter og et i England til Kongens Brug kjøbt uarmeret Hjuldampskib (*Kiel*), samt det bestemte Antal Kanonfartøier og nogle mindre Smaafartøier, der alle vare i brugbar Stand.

Under Krigen og i de første 13 Fredsaar manglede der Midler til at udsende særegne Opmaalingsfartøier i vore Farvande. Dog undlod Søkortarchivets Stifter, Contreadmiral *Paul de Lovenørn*, ikke at benytte de Oplysninger om Forandringer i Farvandene, der kunde indhentes navnlig ved de i Krigsaarene der værende Søstationer, og at vedblive fra Archivet at udgive Søkort. Disse bleve end mere forbedrede efter Løvenørns dødelige Afgang af Premier-Lieutenant *Christian Christopher Zahrtmann,* der den 10de September 1826 blev udnævnt til Directeur for Søkortarchivet og Generalinspecteur over Søuhrene. Han fortsatte med ualmindelig Dygtighed og Kraft de af Løvenørn begyndte Kortarbeider, bevirkede, at de standsede Opmaalingsexpeditioner aarligt bleve fortsatte i vore Farvande, at Korttegningerne bleve nøiagtigere og omhyggeligere udarbeidede, og at Archivet erholdt sin endnu havende egen Bygning ved Holmens Kirke. Ved disse Bestræbelser, der roesværdigt ere fortsatte, have de fra Archivet udgivne Søkort ogsaa opnaaet den Fuldkommenhed, der nu udmærker dem.

Eftersom Skibsfarten paa Østersøen tiltog og Landets industrielle Udvikling skred frem, bleve Danmarks Fyrvæsen og Lodserier stadigt udvidede. Det fulgte ogsaa af den større Fart, at Lodsindtægterne, især i Øresundet, stege saameget, at Overlodsen i Sjællands District, der lønnes

med bestemte Parter af disse, derved erholdt en passende Indtægt, saa at den Gage, som de 2 første Overlodser tillige havde erholdt efter deres Charger i Marinen af Officeerscontoen, kunde anvendes til Bedste for de farende Officerer. Der skete derfor efter Commandeur *Lars Fabricius* Død den hensigtsmæssige Forandring, at hans Eftermand som Overlods 1831 udtraadte af Detaillen mod Tilsikkring at erholde af Statskassen, hvad Overlodsandelen af Lodspengene indbragte mindre end 1800 Rbdlr.

Officeerscorpsets Avancement gik i dette Tidsrum den i Fredstid vist ene rigtige regelmæssige Vei efter Ancienneteet, hvorved dog bør søges Garanti for, at Ingen avancerer uden at have Dygtighed til den Tjeneste, hvortil han skal bruges.

For at befordre videnskabelig Uddannelse iblandt Officererne foranstaltedes der Forelæsninger holdte for dem over Mathematik, Astronomi, Physik, Naturvidenskaberne og Artilleri, som betaltes af Marinens Kasse. Desuden erholdt de Officerer, som vilde uddanne sig til de 1801 oprettede videnskabelige Poster i Marinen, ikke alene fri Adgang til den dertil fornødne Veiledning, men endog Midler til at udvide deres Kundskaber ved Reiser i Udlandet.

Under Krigen havde der kun været Leilighed til at øve Orlogstjenesten og Disciplinen ombord paa vore faa søgaaende Skibe, den franske Flaade paa Schelden og paa Sødefensionen, men til Sømandsøvelse frembød der sig for Officererne kun liden Leilighed. Efter Freden følte derfor iblandt disse almindelig Trang til at færdes paa Havet, og da Udsigterne til Orlogsfart hos os kun var ringe, søgte en Deel at komme i fremmed Krigstjeneste. Dette lykkedes dog kun faa, medens flere ved egne Midler eller ved For-

bindelser med Skibsrhedere begave sig i Kofardifart, hvortil de bleve opmuntrede ved Tilladelse til at beholde deres halve Officeersgage. Ogsaa fandt enkelte Officerer Beskæftigelse i Colonierne, men desværre tabtes ikke faa brugbare Kræfter for den active Tjeneste af Mangel paa Øvelse.

I dette Tidsrums 26 Fredsaar vare Udrustningerne sparsomme, idet Finanserne trykkede sig for alle Extratilskud til Normalreglementet, og Admiralitetet indtil 1834 anvendte Alt, hvad der kunde bespares af Normalsummerne, til Skibsbyggeriet. Af Reglementsbeløbet betaltes som tidligere anført Vagtskibsstationerne; en Brig var indtil Aaret 1830 Vagtskib paa Helsingørsrhed, derpaa blev en Corvet brugt hertil, og fra et lille Fartøi vaiede Vagtskibscommandoen i Storebelt. Ogsaa Cadetskibet var normeret, og dertil blev i dette Tidsrum først benyttet en Brig og senere en Corvet; kun i Aaret 1824 vare Cadetterne tilsøes med Schifters førstbyggede Fregat Freia, commanderet af Capitain *P. F. Wulff*, der tillige førte H. K. H. *Prinds Christian Frederik til Danmark* fra Kjøbenhavn til Bornholm og tilbage. Paa Eideren holdtes fra 1816—41 en søllinsk Lodsbaad for Qvarantainekassens Regning. En Orlogsbrig sendtes 1817 og 18 til Elben som Vagtskib, hvortil i de paafølgende Aar en Skonnert brugtes.

Efterat vore vestindiske, af England 1807 erobrede, Besiddelser igjen ved Freden vare komne under dansk Herredømme, blev Fregatten Perlen, Capitain *A. Nissen*, 1814 bestemt til den vestindiske Station; men desværre forulykkede dette Skib paa Udreisen den 5te December paa Skagens Rev, hvor dog Besætningen blev reddet. I denne Anledning bleve vel Forhører optagne ved combinerede Ret, uden at dog nogen Dom blev afsagt. Over-

styrmanden, som i de Tider endnu, efter Krigsartiklerne, var ansvarlig for Courssætningen, fratoges imidlertid sit Styrmandspatent, og Chefen blev ansat i Toldfaget. Da imidlertid alleslags Kaperuordener vedbleve at gjøre Farvandene omkring vore Øer usikkre, sendte man sidst i Aaret 1815 Briggen Bornholm, Capitain *U. A. Schönheyder*, fra Tripolis, hvor der var sluttet Fred, til Vestindien. Den forblev der til 1817, da atter en anden hohlenbergsk Fregat (Minerva) paa 36 Kanoner, under Commando af Commandeurcapitain *J. Krieger*, afløste den. Men, da Fregatten var uskikket til at forfølge de i Almindelighed smaae Sørøvere i deres for større Skibe utilgængelige Smuthuller, kjøbtes 2 Skonnerter, som bleve armerede og bemandede, for at staae Fregatten bi, og saaledes holdtes vore vestindiske Farvande rene. Dog opstod der snart Frygt for, at de smaae Skonnerter kunde blive compromiterede ved Sammenstød med de undertiden endog stærkere Kapere, og desuden fandt man Søforsvaret ved vore Øer for kostbart. Da det imidlertid, saalænge de sydamerikanske Frihedskampe varede, var nødvendigt at have Krigsskibe der, byggede man Corvetter paa 20 og Brigger paa 12 Kanoner, der vare stærke nok mod de vestindiske Kapere og kostede mindre at holde, end Fregatten og de to armerede Skonnerter. Da Schifters førstbyggede Corvet (Diana) i Sommeren 1818 var bleven færdig, hjemkaldte man Minerva og udsendte Corvetten, Capitain *J. A. Suenson*, som dens Afløser, samt solgte den ene armerede Skonnert (*Macaria*), der var en maadelig Seiler og blev anseet for et usundt Skib, idet dens Besætning havde lidt meget af Klimatfeberen. Aaret efter hjemkaldtes den anden armerede Skonnert *St. Thomas*, og i dens Sted udsendtes den nybyggede Brig paa 12 Kanoner (St. Croix), Capitainlieutenant

H. D. B. Seidelin. Diana og St. Croix forbleve i 2 Aar paa Stationen, og tilbragte de vestindiske Orcanstider med at besøge flere af de Forenede Nordamerikanske Fristaters østlige Havne; men senere bleve Skibene afløste hvert Aar fra Kjøbenhavn, og saaledes sikkredes Handelen der den øvrige Tid af denne Periode. I militair Styrke fyldestgjorde disse Skibe vel nogenlunde deres Bestemmelse, men i sanitair Henseende vare især Corvetterne uskikkede for det tropiske Klima, da den Plads, som havdes til Besætningen under Dækket, var for indskrænket og manglede tilstrækkelig Lufttræk. Følgen heraf var, at ikke alene mange Officerer og Menige bleve et Offer for Klimatfeberen, men at endnu flere, især af det i fast Tjeneste værende Mandskab, der hyppigt udsendtes med disse Skibe, bleve legemligt svækkede, og det er ikke usandsynligt, at disse Togter ogsaa have bidraget væsentlig til den physiske Svækkelse, som Flere mene at have sporet i den senere Tid hos Beboerne af Nyboder, uagtet der dog er foretaget flere nyttige sanitaire Foranstaltninger. Man maatte derfor vist hellere have brugt de allerede forældede 4 hohlenbergske Fregatter til den vestindiske Station end dertil at bygge Corvetterne; hvis man havde udsendt dem uden Skandse- og Bakskanoner, vilde de ei være blevne kostbarere at holde end Corvetterne, der stedse havde store Hospitals-, Læge-, Apotheker- og Begravelsesregninger, og de vilde med deres luftigere Banjer- og Batteridæk have ydet Besætningerne et langt sundere Opholdssted om Læ, hvorved Menneskers Liv og Helbred vilde have været sparet. Ved forefaldende Uroligheder vilde man da ogsaa have havt et stærkere Skib paa Stationen, naar man tog de iland opbevarede Skandse- og Bakskanoner ombord og forøgede Besætningen fra Koffardiskibene; den halve Million, som Corvetterne kostede

at bygge, kunde da upaatvivlelig have været bedre anvendt.

Da Rothe 1833 igjen var indtraadt i Admiralitetet, erkjendte man endelig Nødvendigheden af at udruste Skibe ikke alene til Øvelse for Officerer og Mandskab, men ogsaa for at lære de nybyggede Skibes Egenskaber at kjende, før man byggede flere efter samme Tegning. For hertil at skaffe de fornødne Penge skete 1834, deels den allerede omtalte Indskrænkning i Officeerscorpset, hvorved der paa dettes Conto besparedes 4000 Rbdlr. aarligt, deels flere Reductioner i den faste Stok. Man fastsatte tillige, at alle Udrustninger til Øvelse, Beseiling og Afløsning i Vestindien skulde skee i Foraaret, og at Skibene, tilligemed Cadetskibet, skulde følges ad saavidt deres Bestemmelser tillode det, for at beseiles med hverandre samt indøve saadanne Flaadeevolutioner, der kunde finde Sted uden Ophold for deres særegne Hverv.

Saaledes sendtes i Foraaret 1834 Schifters førstbyggede Linieskib Dronning Maria, commanderet af Commandeurcapitain U. A. Schönheyder, i Følge med Cadetcorvetten Najaden, Capitain *A. C. de Cederfeldt*, til Island, og Beseilingsrapporterne fra dette Togt bleve gavnlige ved Bygningen af Linieskibet Christian den Ottende. Dette blev sat i Vandet 1840, og havde navnlig større Dimensioner og Dybgaaende samt en betydeligt høiere Gallion end de førstbyggede 4 schifterske Linieskibe. H. K. H. Prinds *Frederik til Danmark* gjorde Togtet med til Island og kom derfra tilbage til Kjøbenhavn med Najaden. I Foraaret 1835 sendtes Fregatten Bellona, under Capitain *L. de Coninck*, til Livorno efter Kunstsager. Den afseilede fra Kjøbenhavn i Følge med Cadetcorvetten Najaden, Capitainlieutenant *C. C. Paludan*, og Briggen St. Jan, Capitainlieutenant *H. Fisker*,

bestemt til Vestindien. Rapporterne fra dette Togt tilligemed Beretningerne fra den tidligere omtalte 1824 med Cadetterne udsendte Fregat Freia bidroge tilligemed de fra Fregatterne Havfruen[1]), der i Aaret 1830, under Commando af Capitain *C. Lütken*, havde været udsendt med Fregatten Nymphen, Capitain *M. Lütken*, paa et kort Togt i Nordsøen, væsentligt til, at Fregatten Thetis, der løb af Stabelen 1840, blev et større og bedre Skib end Schifters førstbyggede Fregatter. I Aaret 1836 var Linieskibet Skjold, under Commandeur *A. Kriegers* Commando, 2 Maaneder i Øster- og Nordsøen, og de paa Togtet samlede Erfaringer havde væsentlig Deel i, at det 1850 afløbne Dannebroge i enhver Henseende maatte ansees for Marinens bedste Linieskib. Skjold afseilede fra Kjøbenhavn i Følge med Cadetcorvetten Najaden, Capitain *E. Blom*, og var nogle Dage i Kiel, hvor det blev modtaget med stor Interesse. Corvetterne Galathea, Commandeurcapitain M. Lütken, og Diana, Capitain *H. G. Garde*, foretoge 1837 et 4 Maaneders Øvelsestogt i Nord- og Østersøen og fulgtes til Cap Finisterre med Cadetcorvetten Flora, Capitain C. C. Paludan, og den til den vestindiske Station bestemte Brig St. Thomas, Capitainlieutenant *W. A. Graah*. Derefter anløb Galathea og Diana Plymouth og senere Kronstad. 1838 hentede Fregatten Rota, Capitain *H. B. Dahlerup*, efterat have anløbet Toulon en Deel af *Thorvaldsens* Kunstsager fra Livorno og hjemførte denne berømte Kunstner fra Italien. Rota seilede fra Kjøbenhavn i Følge med Cadetcorvetten Flora, Capitain *H. B. Thomsen*, og de til Vestindien bestemte Brigger Alart, Capitainlieutenant *C. Ellbrecht*, og St. Croix, Capitainlieutenant *J. G. Schneider*.

[1]) Ombord i Havfruen var H. K. H. Prinds Frederik til Danmark paa dette Togt.

Atter i Aaret 1839 hjemhentedes fra Livorno Kunstsager til Frue Kirke med Corvetten Galathea, Capitain *J. Seidelin*. Dette Skib afseilede fra Kjøbenhavn i Følge med Cadetcorvetten Flora, Capitain C. C. Paludan, som dette Aar besøgte Leith, og de til Vestindien bestemte Brigger Mercurius, Capitainlieutenant *K. E. Mourier*, og St. Jan, Capitainlieutenant *G. Gjødesen*. Under Skagen blev St. Jan paaseilet af et stort Koffardiskib og maatte, for at reparere, vende tilbage til Kjøbenhavn, hvor Besætningen overtraadte paa Briggen St. Thomas, som afseilede til Vestindien. Galathea anløb Genua paa Henreisen til Livorno.

Foruden disse Udrustninger fandt endnu nogle af mindre Betydning Sted i dette Tidsrum, som for Fuldstændigheds Skyld her kortelig skulle omtales. Briggen Bornholm førte under Commando af Capitain *W. Kaas* snart efter Freden 1814 det i Rendsborgs Hovedkirke bisatte Lig af Kong *Christian den Syvende* fra Holtenau til Kjøge, hvorfra dette overland bragtes til Roeskildes Domkirke. I October samme Aar hjemførte dette Skib H. K. H. Prinds Christian Frederik til Danmark fra Frederiksværn til Aarhus. — I Aaret 1818 viste Fregatten Nymphen, commanderet af Commandeurcapitain *J. C. Hoppe*, Flaget i Middelhavet paa et 6 Maaneders Togt. — 1824 hentede Briggen St. Croix, Capitainlieutenant *M. C. Klauman*, paa sin Hjemtour fra den vestindiske Station, en Deel Kunstsager fra Neapel og Livorno. — Da den asiatiske Cholera i Aaret 1831 hjemsøgte en stor Deel af Europa, lod man sig forlede af Manges paniske Skræk for denne Sygdom, til at træffe kostbare Afspærringsforanstaltninger, hvorved ogsaa en Deel smaae Krigsfartøier bleve benyttede, indtil man endelig indsaae, at Afspærring ikke kan forhindre denne Epidemi.

Med de under Krigen, efter chapmanske Tegninger byggede Kanonchalupper og Joller, var der i Løbet af denne allerede foretaget en Deel Forandringer, hvorved vel deres Seilevner bleve forøgede og Anvendelsen af et Dæk med Luger gjorde dem bedre skikkede til at bjerge sig i Søen og huse Besætningen ombord, men hvorved tillige deres Roevner bleve forringede; senere fjernede man sig end mere fra det chapmanske System ved at gjøre den agterste Kanon omdreiende, og endelig omstyrtede Indførelsen af den paixhanske Bombekanon dette aldeles. Da den største Deel af de gamle Kanonchalupper ikke vare værd at forandre efter det nytindførte System, maatte der tænkes paa at bygge de Kanonfartøier, som der behøvedes for at vedligeholde det reglementerede Antal af disse; men før dette skete, maatte man være paa det Rene med, hvilke Tegninger der skulde følges. Derfor var der i Aaret 1832 afholdt Prøver paa Kjøbenhavnsrhed mellem 2 af de bedstroende chapmanske Kanonchalupper og een af Schifter bygget Bombekanonchalup samt een ogsaa af ham construeret Bombekanonjolle, hvorved den sidste med ubetydelige Forandringer blev antaget til Model at bygge efter i Fremtiden. Derimod blev det foreslaaet at bygge en mindre Bombekanonchalup end den prøvede, skjøndt denne dog havde viist sig at have betydelige Fortrin fremfor de Chapmanske. Denne mindre Bombekanonchalup blev, efter Dronning Marias noget tidligere Hjemkomst 1834, end det var bestemt, fordi Skibet, skjøndt det havde Lods ombord, var stødt paa en Steen i Storebelt, prøvet paa Kjøbenhavnsrhed med den bedstroende chapmanske Kanonchalup, og blev fundet i enhver Henseende at være denne overlegen, hvorfor den blev antagen til Model, hvorefter der skulde bygges.

Ved den samlede Oversigt over Sømagtens Historie i dette Fredstidsrum fortjéner især Anvendelsen af de smaae Midler, som kunde tilstaaes Marinen efter Freden 1814, nærmere at betragtes. Det maa indrømmes, at det ikke var let at træffe den rette Fordeling deraf imellem det Materielle og det Personelle. Det Første var imidlertid saa maadeligt, at man maatte være betænkt paa at erstatte det næsten heelt med Nyt, medens det Sidste dog indeholdt Elementer til at tilfredsstille det Nødvendigste. At man derfor især arbeidede paa at skaffe en ny Flaade og fastsatte Lønningerne saa knappe, kan ikke ansees for urigtigt; men at man saa længe undlod at udsende Beseilings- og Øvelsesskibe, var vist feilagtigt, ikke alene fordi de nybyggede Skibe derved bleve mindre fuldkomne, men ogsaa fordi Mangelen paa Øvelse medførte et mindre godt Personel, uden hvilket det døde Materiel ikke kan anvendes med størst Nytte for Fædrelandet. Imidlertid maa det indrømmes, at man i den sidste Fjerdedeel af Perioden kom til en bedre Erkjendelse, og derved raadede noget Bod paa det Forsømte, uden dog ganske at kunne indhente det tabte.

Kong Frederik den Sjettes Død, som indtraf den 3die December 1839, opfordrer til at danne sig en Mening om hans personlige Indflydelse paa Marinens Anliggender. Betragte vi, hvorledes han som Kronprinds bragte Ligevægt i den under hans svagelige Fader vaklende Bestyrelse, hvorved Sømagten stadigt var gaaet tilbage, maa det anerkjendes, at han med megen Dygtighed og utrættelig Nidkjærhed ophjalp det Forfaldne og sørgede saa godt baade for det Materielle og det Personelle, at Danmark aldrig har havt nogen bedre Flaade end 1807 og et Personel, som ved Tripolis, Convoieringen i Middelhavet, Fægtningerne i

Vestindien, Slaget paa Rheden og Krigen mod England viste, at det besjæledes af en god Aand. Der er saaledes skjællig Anledning til at kalde Kronprindsens Præsidium Marinens gyldne Periode. Efter sin Thronbestigelse overlod han vel den specielle Ordning af Marinens Anliggender til den af ham valgte dygtige Bestyrelse; men han undlod dog ikke personligt at tage Deel i alle vigtigere Sager, og tilkommer derfor ogsaa Andeel i den Roes, som hans Thronfølger ved sin første Audiens til det forsamlede Søofficeerscorps udtalte, at den gjenskabte Flaade var i fortrinlig Stand [1]).

II.

Kong Christian den Ottendes Regering fra den 3die December 1839 til den 20de Januar 1848.

Allerede tre Dage efter Kong *Christian den Ottendes* Thronbestigelse reskriberede han Admiralitets- og Commissariats-Collegiet, at han ikke som sin Forgænger vilde præsidere i Collegiet, en Beslutning, som i Etaten erkjendtes at hidrøre, ikke af Mangel paa Interesse for Marinen, men af en roesværdig Beskedenhed, da han ikke, som Kong Frederik den Sjette, havde Kundskab til Søetatens Detail, en Beskedenhed som ogsaa længe afholdt ham fra at anlægge Admiralsuniformen, som hans Forgænger havde vænnet Folket til at see Kongen iført, ikke alene ved alle Marinen særligt vedkommende Leiligheder, men endog hyppigt ved høitidelige Anledninger.

---

[1]) „Archiv for Søvæsenet. XII, 114".

Den 7de December samlede Kongen alle tilstedeværende Søofficerer i sit Palais, lod sig Collegiets Medlemmer, Admiralerne og Officererne personlig forestille og tiltalte derefter det forsamlede Søofficeerscorps paa en Maade, der vakte saa almindeligt Bifald, at dette, uden Aftale, gav sig Luft i et umiskjendeligt Udtryk af mandig Bevægelse ved det dybt rørt udtalte: „Længe leve Kongen"! Først beklagede Hans Majestæt Tabet af sin Forgænger, hvis Minde han ydede den velfortjente Roes, at han i Marinen havde seet Fædrelandets trofaste Værn, som i Farens Stund aldrig havde svigtet, og at han derfor ogsaa stadigt havde sørget for at holde den i Hævd, saavel ved dens Opdragelse som ved dens Øvelse, og ved at holde Flaaden i den fortrinlige Stand, hvori den da befandt sig. Dernæst udtalte han sig besjelet af Frederik den Sjettes og de ham fra sine Forfædre nedarvede Følelser for Marinen, og lovede at følge sin Forgængers Exempel; thi ogsaa han erkjendte, at Havet er den Danskes Vei til Roes og Magt, og han vidste, at han kunde stole paa Alle, dersom Krig skulde hjemsøge Danmarks Kyster. Sluttelig gjentog Kongen sine tidligere udtalte Ønsker for Alle og tilsagde dem sin Hyldest og Naade.

To Dage senere resolverede Kongen, at den hidtil fulgte Forretningsorden, hvorefter Armeens Generaladjutant ogsaa forelagde alle Søetaten vedkommende Sager til endelig kongelig Afgjørelse, skulde forandres i Fremtiden og dette skee af Generaladjutanten for Søetaten. Alle Befalinger desangaaende skulde nemlig forelægges Kongen af denne, som det tillige paalagdes at actere de Resolutioner, der afgaves paa Collegiets Forestillinger og bleve parapherede af Collegiets første Medlem, naar Resolutionen forelagdes til Hans Majestæts Underskrift. Saavel herved, som ved at

udnævne en af Marinens meest anseete Officerer til kongelig Adjutant, og at aabne Høitideligholdelsen af sin Sølvbryllupsfest med at overvære Linieskibet Christian den Ottendes Afløbning af Stabelen, viste Kongen en personlig Interesse for Marinen, der fandt almindelig Anerkjendelse i Etaten. Ogsaa at han meddelte Kronprindsen Viceadmirals Charakteer og at denne 1842 erholdt Sæde og Stemme i Collegiet, vidnede om en paaskjønnelsesværdig Deeltagelse for Sømagten. Ligesom man med Taknemmelighed saae Kongen personligt møde ved alle Marinepræsentationer og paa Holmene, naar dertil gaves Leilighed, samt ved Udrustninger til de betydeligere Expeditioner at besøge Skibene, før de afseilede, og efter Hjemkomsten ved Kongeparolen at lade sig Officererne forestille, til hvem han da henvendte nogle venlige Ord.

Som Generaladjutant og Jagtcapitain beholdt Christian den Ottende den af hans Forgænger i disse Poster ansatte Commandeur Peter Frederik Wulff, og da denne døde den 2den Februar 1842, blev hans ogsaa fra Krigen 1807—14 hæderlig bekjendte Broder, Commandeur *Christian Wulff*, hans Efterfølger. Efter denne sidstes dødelige Afgang, den 17de Marts 1843, blev Commandeur Christoffer Lütken udnævnt til Generaladjutant og Jagtcapitain, og meddeltes i Lighed med Landetatens Generaladjutant, Contreadmirals Charakteer.

Admiral, Baron Hans Holsten vedblev i hele Tidsrummet at staae i Spidsen for Marinen som 1ste Deputeret i Collegiet. Efter Rothes Død var Commandeurcapitain Ulrik Anthon Schönheyder rykket op til 2den militair Deputeret, og i Aaret 1839 blev Commandeurcapitain Christoffer Lütken 3die militair Deputeret; men denne sidste udtraadte, efter Ansøgning, allerede det paafølgende

Aar af Collegiet, hvilket ogsaa Schönheyder gjorde 1847. De Grunde, som bevægede disse to hæderlige Mænd til at opgive den dem betroede Tillidspost, ere aldrig blevne rigtig bekjendte; men det antoges almindeligst i Etaten, at de følte sig ude af Stand til at bekæmpe Civilbestyrelsens overveiende Indflydelse i Collegiet endog i militaire og nautiske Anliggender. Efter Schönheyders Udtrædelse blev Contreadmiral Anders Schifter, som 2den Militair Deputeret, Holstens Medhjælper, og saaledes bleve Schifter og Wiborg, der tidligere havde givet Anledning til den for Marinen beklagelige Tvist mellem Bille og Rothe, nu Colleger i dennes Overbestyrelse. Da Collegiet ved Marineministeriets Oprettelse allerede Aaret efter blev hævet, var der ikke tilstrækkelig Tid til at erfare, hvorvidt deres tidligere Uovereensstemmelse endnu virkede skadeligt.

Efterat Statsregnskaberne bleve meddelte Provindsialstænderne og offentliggjorte ved Trykken, indførtes efterhaanden strengere Orden i Finansvæsenet og dettes Bestyrelse holdt nøiere over, at Collegiernes Udgifter ikke overskrede Normalreglementerne (for Marinen 1 Million Rbdlr. aarligt) og de i Geheimestatsraadet af Kongen vedtagne extraordinaire Tilskud. Man søgte ogsaa at indføre Besparelser, hvor man kunde, og saaledes blev ogsaa Marinens Budget mindre end før. Ved Rentekammerets Foranstaltning var Søetaten nemlig hidtil bleven forsynet med de fornødne Kornvarer til visse i ældre Tider bestemte Priser, og Forskjellen mellem disse og Datidens betaltes af Finanserne. Denne Udgift, der kunde anslaaes omtrent til 25,700 Rbdlr. aarligt, undslog nu Finansbestyrelsen sig for fremtidigt at bære, ligesom den nægtede det hidtil udbetalte extraordinaire Tilskud af 20,000 Rbdlr. aarligt til Vagtskibet paa Elben og forlangte, at Omkostningerne ved

Øvelsesudrustninger, der hidtil ogsaa vare udredede extraordinairt med et Beløb af omtrent 50,300 Rbdlr. aarligt, i Fremtiden skulde bestrides af Normalsummen. Endvidere mistede Marinen omtrent 14,300 Rbdlr. aarligt derved, at Finanserne inddrog en saa stor Deel af Rentefondet, at der, efterat 303,000 Rbdlr. vare reserverede til Anskaffelsen af 2 Dampskibe (*Hekla* og *Ægir*) fra England, af Renterne af det endnu ved Marinen forblevne Søqvesthusfond, Drengeskolernes Kapital og Fondet fra 2den April 1801, kun beholdtes 18,000 Rbdlr. aarligt tilbage; dog blev der endnu i 5 Aar tilsagt Marinen et extraordinairt Tilskud til de ordinaire Udgifter af 20,000 Rbdlr. aarligt, ligesom Udgifterne til Stationen i Vestindien, omtrent 100,000 Rbdlr. aarligt, vedbleve at udredes af de vestindiske Intrader. Saaledes skulde Marinen strax have 90,300 Rbdlr. og efter 5 Aars Forløb 110,300 Rbdlr. mindre til Flaadens Vedligeholdelse og de ordinaire Udgifters Bestridelse.

Da Kongen paa Grund af høiere Statshensyn havde approberet disse Indskrænkninger, befalede han ved Reskript af 17de Marts 1840 Admiralitetet, at udarbeide en nye fuldstændig Plan for Sømagtens Forvaltning paa det Grundlag, at Flaaden skulde holdes i brugbar Stand, vel forsynet med alle Fornødenheder, og Officerer og Mandskab ei savne Øvelse. Tillige tilkjendegaves, at Bygningen af Krigsskibe maatte i de nærmeste 10 Aar, om fornødent, indskrænkes saalænge man havde 4 Linieskibe, 6 Fregatter, 6 Corvetter og Brigger sødygtige; derimod skulde Flaaden forøges med to eller flere armerede Dampskibe og Roflotillen holdes i brugbar Stand, samt alt Materiale anskaffes og holdes rede for strax, naar det udfordredes, at kunne igjen fortsætte Bygningen af store Skibe med fornyet Kraft.

Ifølge denne Befaling indstillede Collegiet følgende

Forandringer i Marinens Forvaltningsplan. Efter de Forbedringer, der i den senere Tid vare indførte ved strengere Udvalg og bedre Conservation af Tømmermaterialet, ved omhyggeligere Arbeidsmaade, ved Indførelse af Kobberbolte under Vandet og ved at holde Skibsbygningerne paa Stabelen samt Skibene i oplagt Stand under Tag, tilligemed at indføre en hensigtsmæssigere Udluftning ombord[1]), antoges det nemlig, at Skibenes Varighed var forøget saameget, at der for at holde Flaaden i den befalede Stand kunde bygges mindre end tidligere. 2 Linieskibe, 3 Fregatter foruden den under Bygning værende Gefion, 2 Corvetter, 2 Brigger foruden Ørnen, der var paa Stabelen, og i det mindste 10 Bombekanonchalupper ansaaes det kun nødvendigt at sætte i Bygning i de nærmeste 10 Aar, naar der tillige blev anskaffet et større og et mindre Dampskib fra England.

Derefter mente Collegiet, at der kunde undværes efterhaanden i fast Tjeneste 49 Skibsbyggere og 78 andre Haandværkere samt 272 Mand Baadsfolk og Arbeidsmænd, hvorimod det foreslog den hensigtsmæssige Forøgelse og bedre Lønning af de især til Underofficerer og Lærere for de Indrullerede ved Flaadens Udrustning saa vigtige Artilleri- og Matroscorpser med 234 Mand. Herved blev det faste Mandskab formindsket med 165 Mand og omtrent 18,000 Rbdlr. aarligt besparet. Ogsaa foresloges Nedsættelsen af en Commission for at revidere den 1811 og 1813 indførte Organisation af det faste Mandskab. For at kunne give de Officeersklasser, som endnu ikke havde erholdt Erstatning for de ved Myntforandringen 1813 tabte 40 Procent,

[1]) I dette Tidsrum bleve ogsaa Ankerkjæder istedetfor Ankertouge almindeligt indførte. Christian den Ottende var det første Linieskib, som 1841 havde Ankerkjæder.

og udrede de for Officererne saa nødvendige Søtillæg[1]), foresloges endvidere at inddrage Collegiets tredie Militairdeputerede og reducere 13 Nummere i Etaten, hvorved 9250 Rbdlr. aarligt besparedes. Ved Cadetcorpset androges paa Indskrænkninger af circa 1800 Rbdlr., og ved at lade Cadetskibet istedetfor de hidtil gjorte 2 aarlige Øvelsestogter paa 16 Uger, være ude paa eet Togt i 13 Uger, at spare 1850 Rbdlr. aarligt. Ved Holmene mentes, at den faste Inspectionsofficeerspost ved Reberbanen kunde inddrages og denne fremtidigt bestyres af en Officeer i Detaillen med et Tillæg til Officeersgagen; ogsaa indstilledes Forandringer ved de andre Inspectionsofficeersposter ved Holmene, hvorved i Alt kunde spares 2550 Rbdlr. aarligt. Ved Collegiets og Holmens Contoirers samt Ordonansgodtgjørelsernes Indskrænkning kunde 9600 Rbdlr. indvindes.

Disse Forslag erholdt alle kongelig Approbation og maa i det Hele ansees for efter Forholdene at have været vel valgte; kun maa det beklages, at den civile Overvægt i Collegiet blev end mere forøget derved, at tredie Militairdeputeretsposten blev definitivt inddraget. De kongelige Resolutioner i Anledning af de ved disse Forandringer forefaldne Reductioner vidne om en roesværdig human Omsorg for at lette de Paagjældende Byrden, som Omstændighederne medførte, saa meget som muligt. Saaledes bleve Officererne ikke afskedigede, men sattes à la suite med Extragage til samme Beløb, som de hidtil havde havt; Contoirembedsmændene erholdt Ventepenge, og Kongen udtalte udtrykkeligt, at enhver af Mandskabet, som ved Duelighed og god Opførsel egnede sig dertil, trygt kunde

[1]) Indrulleringschefernes Gager bleve i 1844 ogsaa forøgede.

stole paa at ende sine Dage i den kongelige Tjeneste, og at derfor Reductionerne kun skulde iværksættes efterhaanden som Vacancer indtraf, samt derhos med saadanne Modificationer, at Avancementet ikke ganske standsedes for dem, der ellers egnede sig til at avancere. Paa Grund af disse Bestemmelser blev imidlertid Marinens Budget i denne Periode kun indskrænket med 43,050 Rbdlr., som de ovenanførte Reductioner i Alt medførte, og bortfaldt de yderlig af Finansbestyrelsen forlangte Besparelser.

Sømagtens Udgifter i dette Tidsrums 8 Aar vare i Gjennemsnit næsten 1,193,000 Rbdlr. aarligt, hvilket er 29,000 Rbdlr. mindre end i den foregaaende Periode. At Besparelserne ikke bleve større, havde især sin Grund i det større Beløb, som anvendtes til Udrustninger; der brugtes nemlig i Gjennemsnit omtrent 211,000 Rbdlr. aarligt til Underholdningen af Vagtskibsstationerne, Cadetskibet, Opmaalinger, Øvelsestogter og til de paa Expeditioner udsendte Skibe. Øvelsesudgifterne vare i Gjennemsnit over 57,000 Rbdlr. aarligt; de i Anledning af de marokkanske Underhandlinger 1844—45 skete Udrustninger kostede næsten 190,300 Rbdlr., og til Corvetten Galatheas Jordomseilingsexpedition og Stationen ved Nicobarøerne medgik over 478,000 Rbdlr. 1847 betalte Finanserne henimod 7,400 Rbdlr. for Kornførselen fra Rusland. I Dyrtidstillæg til Mandskabet, extraordinaire Qvarteerpenge for at Søofficererne kunde erholde det samme Beløb til Bopæl (Qvarteerpenge), som var tilstaaet Landetaten, og til Christiansø's Befæstning beløbe de extraordinaire Tilskud sig til noget over 30,000 Rbdlr. Til Materialiers Anskaffelse medgik i Gjennemsnit lidet over 316,600 Rbdlr. aarligt.

Contreadmiral Hans Stephansen bestyrede i hele Tids-

rummet Holmene som Overeqvipagemester. Da Contreadmiral Schifter 1847 indtraadte i Collegiet, blev Underfabrikmesteren, *Otto Frederik Suenson*, constitueret som Fabrikmester, og forblev dette den øvrige Deel af Tidsrummet. Imidlertid beholdt Schifter Overtilsynet med alle Bygninger efter hans egne Tegninger, og først efterat Suenson ved Schifters Udnævnelse til Overeqvipagemester 1848 blev fast ansat som Fabrikmester, erholdt han den til Embedet hørende fulde Myndighed over Skibsbyggeriet.

Allerede paa Kongeparrets Sølvbryllupsdag, den 22de Mai 1840, blev, som forhen omtalt, det femte af Schifters Linieskibe, der af Frederik den Sjette var kaldet Prinds Christian Frederik, sat i Vandet under Navnet Christian den Ottende. Herefter blev Kjølen lagt til det sjette og sidste af Schifter byggede Linieskibe (Dannebroge), hvilket dog først løb af Stabelen i det følgende Tidsrum (1850); Schifters femte og sjette Fregatbygning (Thetis og Gefion), kom i Vandet respective 1840 og 1843; en Corvet (Valkyrien) blev færdig 1846 og Briggen Ørnen 1842. I Sommeren 1840 blev Schifter sendt til England for at gjøre sig bekjendt med det da der almindelige Dampskibsbyggeri, og Aaret efter kom 2 af ham der bestilte Hjuldampskibe (Ægir og Hekla) til Kjøbenhavn; Schifter byggede derefter paa Nyholm 1844 Hjuldampskibet Geiser og 1847 Skirner, hvilke oprindeligt vare bestemte til Postfarten, men ogsaa kunde armeres, og gjorde Tjeneste som Krigsfartøier 1848—51; ogsaa byggede Schifter i denne Periode Hjuldampskibene Hertha og Uffo, bestemte til Buxeerfartøier i Øresundet. Foruden disse større Krigsskibe bleve i denne Periode flere Bombe-Kanonchalupper og -Joller byggede efter Schifters Tegninger.

Flaaden bestod ved Tidsrummets Slutning af 6 Linie-

skibe[1]), 8 Fregatter[2]), 6 Corvetter, 4 Brigger, 3 Skonnerter, 2 Kuttere, 4 armerede Krigs- og 2 Buxeer-Hjuldampskibe[3]), samt 87 Kanonchalupper, Kanonjoller og Morteerchalupper. Hele Flaaden var i brugbar Stand.

Efter den tidligere omtalte 1841 skete Reduction af eet Commandeurcapitains, 2 Capitains, 2 Capitainlieutenants, 4 Premier- og 4 Secondlieutenants Nummere, normeredes Officeerscorpset til at bestaae af: 1 Viceadmiral, 2 Contreadmiraler, 2 Commandeurer med og 4 uden Division, 7 Commandeurcapitainer, 14 Capitainer, 22 Capitainlieutenanter, 36 Premier- og 36 Secondlieutenanter; 1 Holmens Overeqvipagemester, 2 Eqvipagemestere, 1 Fabrikmester, 1 Tøimester, 1 Takkelmester, 1 Forstander for Hydraulik- og Mekanikfaget, 1 Cadetchef, 1 Commandant i Nyboder, 1 Commandant paa Christiansø, 1 Commandant paa Kyholm, 1 Overlods i Sjællands District, 6 Indrulleringschefer og 1 subalterne Officeer ved Indrulleringen, 30 Cadetter og 10 Volonteurer. I Alt 143 Officerer og 40 Cadetter.

Som Regler for Avancementet bestemtes ved kongelig Resolution af 11te Februar 1841, at Collegiet ved Forslag til Avancement fra Premierlieutenant til Capitainlieutenant skulde udtrykkelig anføre, hvorvidt den Officeer, som staaer for Tour, efter sin tidligere Tjeneste menes at ville blive en dygtig Skibschef, og naar dette ei antages, da foreslaae ham til Udtrædelse af Marinen, saasnart det sømilitaire Pensionsfond har Midler til hans Pension. Ved Avancement fra Capitainlieutenant til Capitain bør desuden Enhver som dertil ind-

[1]) Paa Stabelen desuden 1 Linieskib (Dannebroge).
[2]) Desuden under Bygning 1 Fregat (Tordenskjold).
[3]) I Ostindien havdes desuden Dampskibet *Ganges*, som blev solgt 1848. Af Buxeerdampskibene gjorde Hertha Krigstjeneste i Krigen 1848—51.

stilles, have gjort eet eller flere Togter som Chef eller Næstcommanderende saaledes, at Collegiet med Bestemthed kan yttre sig om den Paagjældendes Dygtighed til at føre Skib. Skulde en saadan, om hvilken Collegiet ei troer at have ovenmeldte Sikkerhed, ved indtrædende Vacance befinde sig paa Togt, da reserveres ham Anciennetet indtil efter udført Reise. Ved Avancement til Commandeurcapitain eller Commandeur maa Admiralitetet grunde Forslaget paa Overbeviisning om, at de Paagjældende værdigen kunne forestaae de høiere Poster, der ifølge deres Charger kunde vorde dem betroede. Avancement til Contreadmiralsklassen skeer iblandt Commandeurerne med eller uden Division og uden at være bunden til Anciennetetet. De Officerer, der i en Række af Aar have staaet i faste Poster, uden at have havt Leilighed til at kunne fyldestgjøre de ovenfor fordrede Betingelser for Avancement, maae i Almindelighed ei kunne træde tilbage i Etatens Detail, men kun forbeholdes Adgang til at avancere i Charakteren med deres Kammerater.

Det maa anerkjendes, at disse Avancementsregler vare betryggende for Statens Tarv, og viste den Humanitet, der var et Særkjende paa Kongens Retfærdighed og Omsorg for Marinen ved alle af den nye Regering udstedte Befalinger, idet der paalagdes det samlede Collegium — ikke en enkelt Minister — at skjønne om Officerernes Dygtighed, og tillige den Officeer, som udtraadte, beholdt sin hele Gage, medens den senere indførte Pensionslov afkorter ham i det Mindste en tredie Deel af denne.

De i det foregaaende Tidsrum indførte videnskabelige Forelæsninger for Officererne fortsattes fremdeles i dette, og der gaves dem endog Leilighed til at uddanne sig i det engelske og franske Sprog.

Da der for at afværge Toldsvig blev indrettet et Toldkrydsvæsen omkring vore Kyster, ansattes Søofficerer som Toldkrydsinspecteurer, hvorfra de efter nogle Aars Tjeneste erholdt Ansættelse som faste Toldinspecteurer og derfor udtraadte af Marinen. Men da man indsaae, hvor nyttigt det var for Officererne, at erhverve sig Kjendskab til vore Farvande, blev det allerede i den sidste Deel af den foregaaende Periode bestemt, at der ved Krydstoldtjenesten, ligesom ogsaa senere ved Vagertilsynet, skulde ansættes Søofficerer, der efter nogle Aars Forløb igjen traadte tilbage til activ Søtjeneste, hvilket senere er vedblevet.

Ogsaa erholdt nogle Officerer Tilladelse til fremmed Krigstjeneste, af hvilke een paa nogle Aar blev ansat som Navigationsdirecteur i Danzig.

Vagtskibsstationerne, Cadetskibstourene, Opmaalingsexpeditionerne og den vestindiske Station bleve i dette Tidsrum vedligeholdte ligesom i det foregaaende. I Vestindien forliste desværre Briggen Alart paa Nordkysten af Portorico den 14de Februar 1842, hvorved dog Mandskabet tilligemed en Deel af Takkeladsen og Inventariet blev bjerget. Af den i denne Anledning nedsatte Generalkrigsret blev Chefen dømt til Afskedigelse og 2 Lieutenanter til Arrest. Da Kaperuordenerne i de vestindiske Farvande i de sidste Aar vare aftagne, kunde Stationen der bestrides af Brigger istedetfor Corvetter.

I dette Tidsrums 8 Fredsaar foretoges kun een Udrustning, der havde en politisk Demonstration til Hovedformaal. Tributen, som Danmark, ligesom de fleste søfarende europæiske Nationer, under Navn af aarlige Foræringer[1]),

[1]) Disse Foræringer bestode af 25,000 spanske Piastere. Men desuden maatte ogsaa vedkommende marokkanske Embedsmand gives Presenter og et Generalconsulat holdes i Tanger. De aarlige Udgifter løb saaledes i Almindelighed op til over 60,000 Rbdlr.

ved den 1768 sluttede Tractat havde forpligtet sig til at betale Keiseren af Marokko for at sikkre den dansk-norske Handel og Søfart i Middelhavet mod Sørøveri, havde i sin Tid været til stor Nytte for denne, men blev nu, da den norske Handels Beskyttelse ei hvilede paa Danmark, og den danske Søfart var aftaget betydeligt i de middellandske Farvande, en trykkende Byrde, som alle andre Nationer undtagen de skandinaviske allerede havde frigjort sig for. Ved den franske Erobring og Colonisation af Algier var i Begyndelsen af Aaret 1844 opstaaet en Spænding mellem Frankrig og Marokko, der syntes at aabne en gunstig Leilighed for de skandinaviske Magter til at følge dette Exempel. Begge disses Regeringer forenede sig derfor om at opsige den fremtidige Betaling deraf. For at understøtte de desangaaende førte Underhandlinger og, hvis Marokko skulde øve Fjendtligheder, da at beskytte Rigernes Søfart, blev man enig om at sende Krigsskibe til Strædet ved Gibraltar, der i saa Tilfælde forenede skulde yde denne Beskyttelse. Hertil bleve Danmarks 2 største Fregatter, Gefion, Commandeurcapitain *O. F. Lütken*, og Thetis, Capitain *H. Aschehoug*, i Foraaret 1844 udrustede for i Forening med Dampskibet Hekla og den fra den vestindiske Station hjemkaldte Brig Mercurius at danne den danske Eskadre der.

Denne Bestemmelse blev imidlertid holdt hemmelig; det hed sig, at Fregatterne kun skulde foretage en Beseiling. Først gjorde de ogsaa et kort Krydstogt i Østersøen, hvor Gefion kom til at støde paa en Steengrund, hvilket gjorde Eftersyn i Dokken nødvendig. Da dette var endt, afseilede Gefion, hvis Chef var meldt syg, under Commandeurcapitain H. G. Gardes Commando og Thetis den 23de Mai fra Kjøbenhavn. H. K. H. Kronprindsen indskibede sig

incognito paa Gefion, der landsatte Hans Kongelige Høihed i Leith, derefter seilede til Cromarty, tog Kronprindsen der igjen ombord og førte ham til Færøerne[1]). Efterat dette Hverv var udført og Fregatterne vare afseilede fra Thorshavn, blev den forseglede Ordre aabnet; denne bød at gaae til Cadix for der at indhente Kundskab om de marokkanske Forhold.

Den Tapperhed, Dygtighed og Udholdenhed hvormed *Abd-el-Kader* forsvarede sit Fædreland, gjorde ham i Afrika til Muselmændenes Helt, medens hans geistlige Værdighed omgav ham med en Helgenglorie, der medførte stor Indflydelse hos de fanatiske Maurere. Da Frankrigs seirrige Vaaben bleve ham overlegne i Algier, søgte den kløgtige Høvding Bistand hos Marokko, paa hvis Throne Keiser *Muley Abderrhaman* sad. Men denne Monark beskyttede Handelen og den deraf opstaaende Fordeel formeget til at indlade sig paa Foretagender, som kunde skade denne. Abd-el-Kader fandt derfor næppe nogensinde synderlig Velvillie hos Keiseren, men denne maatte paa Grund af sine Undersaatters Sympathier for Emiren og den Sag, han kæmpede for, dog holde gode Miner med ham. Imidlertid søgte Keiseren at forebygge et Fredsbrud med Frankrig, uagtet han ikke formaaede at forhindre, at hans Undersaatter foretoge fjendtlige Handlinger mod denne Magt. Heraf fulgte, at Frankrig beredte sig til med Magt at tæmme det marokkanske Krigsparti, og til den Ende sendte en Eskadre, bestaaende af 3 Linieskibe, 1 Fregat, 3 Brigger, 3 Dampfregatter, 4 Dampcorvetter og 14 mindre Dampfartøier til Strædet ved Gibraltar. Commandoen var an-

[1]) Cadetcorvetten Flora, Capitain *St. A. Bille*, førte Kronprindsen fra Færøerne tilbage til Kjøbenhavn.

betroet den sømandsmæssigt opdragne Kongesøn og 28aarige Admiral, Prindsen af *Joinville*, der kort i Forveien ved et offentligt Skrift om Frankrigs Sømagt havde vakt Naboernes Skinsyge, ved at fremsætte Planer til at modstaae det Herredømme over Havene, som Britterne gjerne ville tilegne sig. Nu skulde der gives ham Leilighed til at vise sin Indsigt i den for Frankrig passende Politik, for derved at bevise Urigtigheden af Modpartiets Paastand, at han hørte til de Exalterede; og hans Conduite svarede fuldkomment til den Tillid, Regeringen havde viist ham. Uagtet denne Udrustning mod Marokko var det dog ogsaa Frankrigs Interesse saa længe som muligt at undgaae en Krig, der let kunde forstyrre den gode Forstaaelse med England, være skadelig for Algiers Colonisation og farlig for Muley Abderrhamans Throne, som Frankrigs svorne Fjende, den dygtige Abd-el-Kader, da let kunde bemægtige sig. Spanien var ogsaa i Strid med Marokko i Anledning af en Consulatagents Henrettelse og nogle Territorialstridigheder ved Ceuta; det holdt derfor truende en Eskadre, bestaaende af 1 Fregat, 1 Corvet, 2 Brigger, 2 Skonnerter og nogle Kanonbaade ved Tanger, og samlede Tropper paa den ligeoverfor liggende Kyst. Under disse Forviklinger var England den Magt, til hvilken Marokko især støttede sig, og da enhver Udvidelse af den franske Magt paa den nordafrikanske Kyst stred imod de storbritaniske Interesser, sattes de nationale Jalousier, der allerede vare opvakte ved Prindsen af Joinvilles Skrift og end mere tiltoge, da denne driftige Admiral fik Commandoen ved de marokkanske Kyster, i stærk Bevægelse, hvorfor England samlede en Magt af omtrent lige Styrke med den franske i Gibraltarstrædet. Der var under disse Forhold, som i det Hele taget vistnok vare gunstige for de skandinaviske Fordringers Gjennemførelse, Anledning

til at frygte, at den mauriske Fanatisme skulde foranledige et almindeligt Udbrud mod de Christne i Marokko, hvorfor alle Magter, som havde Interesser at beskytte der, sendte Krigsskibe til Strædet, for i paakomne Tilfælde at varetage disse.

Ved vore Fregatters Ankomst til Cadix laae Prindsen af Joinville i Gibraltarbugten ved Algeziras. Men da alle Fornødenheder der vare vanskelige at erholde, og da det var i Læ af de Dele af den marokkanske Kyst, som det var Hensigten at angribe, hvis Krig ikke kunde undgaaes, kom den franske Eskadre til Cadix nogle Dage efter Gefion og Thetis. Efterat tilstrækkelig Kundskab var indhentet om Sagernes Tilstand, seilede disse til Tanger, hvor de ankrede den 16de Juli og forenede sig med Dampskibet Hekla, som under Capitain K. E. Mourier nogle Dage før var ankommet dertil directe fra Kjøbenhavn.

Da det mauriske Gebeet truedes med Fjendtligheder af andre Magter, ansåaes det, saalænge vore Underhandlinger med Marokko varede, i disses Interesser, at vor Hovedstyrke, Fregatterne, fjernede sig derfra. Disse seilede derfor til Gibraltar, for der at virke for vores Sag igjennem den hos Maurerne velanseete Gouverneur, *Sir Robert Wilson*, medens Hekla forblev ved Tanger til de nordiske Generalconsulaters Beskyttelse. Den svenske Fregat *Josephine*, paa hvilken Commandeurcapitain *Ostermanns* Stander vaiede, og den norske Fregat *Freia* tilligemed Corvetten *Nordstjernen* kom nogle Dage senere til Gibraltar, hvortil ogsaa vor Brig Mercurius, Capitainlieutenant *J. Christmas*, ankom, saa at nu den skandinaviske Søstyrke var samlet i Strædet. Dette varede dog kun kort, idet de 2 svensk-norske Fregatter, der tillige vare Cadetskibe, skulde være hjemme til en bestemt Dag, og derfor forlode

Gibraltar paa samme Tid, som Briggen Mercurius maatte afgaae til Mahon for der at afholde den Qvarantaine, som de engelske Love foreskreve, skjøndt Sundhedstilstanden ombord var fuldstændig god. I Gibraltar var stationeret et raseret Linieskib; fra England sendtes 2 af dets største Linieskibe dertil, hvor den i Middelhavet commanderende Viceadmiral, *Sir Edward Owen*, med sit Flagskib og et Dampskib ogsaa indtraf. I Gibraltarbugten vaiede da næsten alle europæiske og det nordamerikanske Orlogsflag.

Da det mauriske Krigsparti haardnakket vedblev at vise samme overmodige Trods, som Maurerne vare vante til at byde de Christne, og ikke besvarede det franske Ultimatum fyldestgjørende i det Haab, at England vilde afværge alvorlige Skridt mod det, afbrød Prindsen af Joinville Underhandlingerne, tog den franske Generalconsul med Familie ombord i sit Dampskib og opfordrede de øvrige europæiske Generalconsuler og christne Indbyggere til at forlade Tanger; den neapolitanske Generalconsul, der midlertidigt havde paataget sig de franske Forretninger, afgik derfor med vort Hekla til Larach og udvirkede hos Paschaen i det nordlige marokkanske Gouvernement Tilladelse hertil. Derefter søgte de christne Generalconsuler med deres Familier og de fleste i Tanger værende Christne Tilflugt ombord i Hekla og paa den spanske Eskadre, ligesom en Deel Jøder overskibede sig til den nærmest liggende spanske Kyst. Efterat Prindsen af Joinville havde givet den fornødne Frist hertil, tvang han den 6te August Tangers Batterier, uden synderlig Tab paa nogen af Siderne, til Taushed og ødelagde derefter Mogador. Disse Nederlag bibragte, i Forening med de Franskes Seir ved Isly, endelig Maurerne fredeligere Tanker, saa at det franske Flag allerede midt i September igjen vaiede paa Generalconsulatet i Tanger.

Imidlertid gavnede Conflicten mellem Frankrig og Marokko de skandinaviske Underhandlinger, idet den engelske Regering, der nødig saae, at vi skulde støtte os til Frankrig, optraadte kraftigt som Mægler for vor Sag. Denne var i Begyndelsen af September skredet saavidt frem, at Fregatternes længere Ophold i Gibraltar ikke ansaaes nødvendigt, og at det kunde overlades Hekla og Mercurius fra dansk Side, Nordstjernen fra norsk og den hjemmefra underveisværende svenske Fregat, Corvet og Skonnert at forblive i Strædet til Tractatens endelige Afslutning. Dette lykkedes dog først i den paafølgende April Maaned, da vore Skibe kom tilbage til Kjøbenhavn, hvor Thetis var ankommet directe fra Gibraltar i Slutningen af September, og Gefion midt i November fra Livorno med Thorvaldsens sidste Kunstsager[1]).

Paa Fregatternes Reise fra Kjøbenhavn til Cadix foretoges Beseilingsprøver, saa ofte Togtets øvrige Bestemmelse tillod det. Som Observateur under Prøverne var paa hvert af Skibene ansat en Commandeur, der blot fungerede under disse. Man havde optaget denne Indretning, der tidligere havde været i Brug paa Togter udelukkende bestemte til Beseiling, for at forskaffe to ældre Officerer en Udcommando, men herved overseet, at Skibene havde en vigtigere Bestemmelse end Beseiling, og at altsaa disse Mænd sattes i den ubehagelige Stilling, at være den ældste Officeer i Skibet og dog kun at være i Function ombord i enkelte Timer.

I Aarene 1845—47 foretoges den første og hidtil eneste Jordomseiling, som har fundet Sted med et dansk Krigsskib. Det var ikke alene videnskabelige Hensyn, der

[1]) I „Nyt Archiv for Søvæsenet, IV, 186—209", findes Chefens „Erindringer" om dette Togt.

gav Anledning til dette kostbare 26 Maaneders Togt, hvorpaa flere yngre Videnskabsmænd vare medsendte, men det fandt tillige Sted for at vise det danske Orlogsflag i Havne, hvor det hidtil var ukjendt, og knytte Forbindelser, som kunde gavne vor Handel og Søfart. Desuden blev Togtet benyttet til at komme til afgjørende Kundskab om, hvorvidt den af 8 større og 12 mindre Øer bestaaende Nicobarøgruppe, over hvilken Danmark endnu tilegnede sig en Slags Høihedsret, kunde blive istand til at erstatte den danske Handel og Søfart det Tab, disse led ved de dansk-ostindiske Besiddelsers Salg til England.

Corvetten Galathea, som under Capitain St. A. Billes Commando blev udrustet til dette Togt, afseilede den 24de Juni 1845 fra Kjøbenhavn og ankom, efterat have anløbet Plymouth og Madeira, den 12te October til Tranquebar, hvor endnu det danske Flag vaiede, da Overleveringen af Fortet til England først senere fandt Sted. Den dansk-ostindiske Regering havde allerede i Foraaret med en dertil fragtet Skonnert ladet foretage en foreløbig Undersøgelse af de nicobarske Øer, og derefter kjøbt Dampskibet Ganges med 80 Hestes Kraft, som nu Galathea forsynede med Armatur og en Besætning, der blev completteret med Lascarer, under Capitainlieutenant *R. Aschlunds* Commando. I den første Halvdeel af December afgik Ganges tilligemed et fragtet Transportskib til Nicobarøerne, hvortil Galathea selv ankom i de første Dage af 1846. Efterat man i Forening med Tranquebars hidtil værende Gouverneur, Etatsraad *Hansen*, havde undersøgt alle Øerne, indberettede man desangaaende til Kongens nærmere Afgjørelse om Colonisationen[1]).

[1]) En omstændelig Beskrivelse af Nicobarøerne og de der foretagne Undersøgelser findes anført i „Nyt Archiv for Søvæsenet" IV, 406—441; 2den Række I, 75, 349—378, 449—476; II, 65—89.

Herefter fortsatte Galathea den 21de Marts Reisen Øster efter, medens Ganges blev ved Nicobarøerne til Mai Maaned, da det tog Hovedstation ved Prince of Wales island (Pulo Penang), indtil i Aaret 1848, da Colonisationen af Nicobarøerne opgaves, Ganges blev solgt og den danske Besætning kom hjem med Corvetten Valkyrien.

Efterat Galathea havde anløbet Singapur, Batavia, Manilla, Macao, Hong-Kong, Canton, Amoy, Chusan og Mundingen af Jang-she-qvan Floden, seilede den til Japan, hvor imidlertid ingen Adgang til Landet kunde erholdes. Derfra besøgtes Sandwichsøerne, hvor Corvetten blev renset og udluftet, og dens Besætning i Honolulu's sunde Clima igjen kom til Kræfter efter den besværlige Reise, endeel Sygdomme og nogle Dødsfald. Derefter blev Papaiti og flere af Sydhavsøerne besøgte, og den 25de Januar 1847 ankom Galathea til Valparaiso, anløb Callao og gik omkring Cap Horn til Montevideo, Buenos-Ayres, Rio de Janeiro og Bahia, hvorfra Coursen sattes hjem efter og Skibet ankrede paa Kjøbenhavnsrhed den 25de August 1847 efter lykkelig fuldendt Reise[1]).

Foruden de heromtalte Udrustninger fandt flere Expeditioner Sted, ikke alene for at beseile Skibene og øve Besætningerne, men tillige for at vise Flaget og aabne nye Veie for den danske Handel og Søfart, som derved erholdt et nyttigt Opsving, der befordrede en heldig Fremgang i Danmarks Velstand.

Det første af disse Orlogstogter fandt allerede Sted i Periodens første Aar, idet Fregatten Bellona[2]), under Com-

[1]) En fuldstændig Beskrivelse af dette interessante Togt er særskilt udgivet af Chefen; ogsaa findes i „Nyt Archiv for Søvæsenet" Anden Række II, 242—43; III, 207—219 og IV, 92—96 Togtet omtalt.

[2]) Fregatten Rota var først bestemt til dette Togt, men blev under Eqviperingen læk og derfor ombyttet med Bellona.

mandeur C. Wulff's Commando, i Slutningen af August Maaned blev udsendt til Bahia, Rio de Janeiro, la Plata-floden, rundt om Cap Horn og til nogle af Havnene paa Vestkysten af Sydamerika, hvorfra den vendte samme Vei tilbage til Kjøbenhavn efter næsten eet Aars Togt.

Aaret efter vare Linieskibet Christian den Ottende, Commandeur C. Lütken, Cadetcorvetten Flora, Capitain *J. P. Findt,* og den til Afløsning i Vestindien bestemte Brig Alart, Capitainlieutenant *J. Langemarck,* under Kronprindsens Overcommando som Viceadmiral, først paa et Beseilingstogt i Østersøen, under hvilken Hans Kongelige Høihed landede i Warnemünde og høitideligholdt sin Formæling i Strelitz. Derefter førtes de Nyformælede til Kjøbenhavn ombord i Linieskibet, hvis agterste Deel af øverste Batteri var elegant indrettet for Brudeparret med Følge. Efter et kort Ophold for at bringe Alt i Orlogsorden, seilede Linieskibet paa et Krydstogt til Nordsøen, anløb Plymouth og gik Vesten om Irland tilbage til Kjøbenhavn, medens Flora og Alart fortsatte deres bestemte Togter.

Den 1ste Mai 1842 sendtes Fregatten Thetis, Capitain C. C. Zahrtmann, i Følge med Cadetcorvetten Flora, Capitain C. C. Paludan, til Lissabon, hvorfra Thetis anløb Havnene langs den barbariske Kyst samt Malta, Piræus, Smyrna, Vourla, Alexandria, Neapel og Livorno, fra hvilken sidste Havn den vendte hjem den 1ste November med Kunstsager.

Samme Aar blev det i England byggede Dampskib Hekla bragt til Kjøbenhavn og førte de danske Medlemmer af det skandinaviske Naturforskerselskab til Stockholm og tilbage.

I Aaret 1843 foretog Cadetcorvetten Flora, Capitain F. A. Paludan, Briggerne Ørnen, Capitainlieutenant *A. C. Polder*, Mercurius, Capitainlieutenant J. Christmas, og St. Jan,

Capitainlieutenant *C. L. C. Irminger*, et Beseilings- og Øvelsestogt. I Nordsøen maatte St. Jan formedelst Læk søge norsk Havn, hvorfra den vendte tilbage til Kjøbenhavn og blev kasseret. De øvrige 3 Skibe fortsatte Togtet igjennem Kanalen, anløbe Tanger, Gibraltar og Madeira, hvorefter Flora Vesten om Irland vendte tilbage til Nordsøen, og Ørnen med Mercurius fortsatte deres Togter, den første til Sydamerika og den sidste til den vestindiske Station. Ørnen anløb Bahia, Rio de Janeiro, Montevideo, Buenos-Ayres og paa Tilbageveien igjen Rio de Janeiro og Pernambuco, hvorfra den kom tilbage til Kjøbenhavn den 19de April 1844. Efter St. Jans Kassation foretog dens Besætning nogle Øvelser og Prøver med Dampskibet Hekla.

I Aaret 1845 udsendtes foruden Jordomseilingsexpeditionen Cadetcorvetten Flora, Capitain C. C. Paludan, som anløb Reykjavik og Bergen. Briggen Mercurius, Capitainlieutenant *C. L. Prøsilius*, krydsede i Sommermaanederne under Island og Færøerne for at understøtte Øvrighederne ved Haandhævelsen af Orden iblandt henved to hundrede franske, hollandske og belgiske Fartøier, der fiskede i disse Farvande. Flere af disse Magters mindre Krigsskibe vare ogsaa stationerede der, for at holde Orden iblandt deres Landsmænd og forhindre, at de krænkede den danske Territorialret eller søgte Havn uden Nødvendighed; ogsaa forsynede de Fiskerne med Proviant eller Folk, naar de trængte dertil. Briggen Ørnen, Capitainlieutenant *H. E. Krenchel*, anløb paa Reisen til den vestindiske Station Guinea.

I Aaret 1846 foretog Fregatten Gefion, Commandeurcapitain H. B. Dahlerup, et fire Maaneders Øvelsestogt, hvorved Cadix og Madeira anløbes, og i hvilket H. K. H.

Kronprindsen deeltog incognito. Cadetcorvetten Flora, Capitainlieutenant *C. van Dockum*, anløb under sit Øvelsestogt i Nordsøen Texel. Briggen Mercurius, Capitainlieutenant *J. A. Meyer*, og Briggen St. Croix, Capitainlieutenant *E. Suenson*, haandthævede Danmarks Rettigheder under Island og Færoerne. Mercurius vendte tilbage til Kjøbenhavn først i Juli for at slutte sig til Gefion, Flora og Dampskibet Hekla og deeltage i nogle Maneuvrer i Øresundet. Da disse efter kort Tid vare opgivne, seilede Mercurius til Guinea og derfra til den vestindiske Station.

Den nybyggede Corvet Valkyrien, foretog under Capitain J. G. Schneiders Commando i Aaret 1847 et Beseilings- og Øvelsestogt med Briggen St. Thomas, Capitainlieutenant *M. Suenson*, først i Øster- og derefter i Nordsøen; paa dette krydsede disse Skibe af og til under Island og anløb Kiel paa Slutningen af Togtet. Cadetcorvetten Flora, Capitain C. L. Ellbrecht, krydsede 3 Maaneder i Nordsøen og anløb Plymouth. Briggen Ørnen, Capitainlieutenant C. L. C. Irminger, seilede først til Guinea og derfra til Afløsning paa Stationen ved de vestindiske Øer. Under den herskende Dyrtid paa Rug hentede Fregatten Bellona armeret en flûte, og Dampskibet Hekla denne Kornsort fra St. Petersborg. I Slutningen af Aaret blev Corvetten Valkyrien igjen udrustet under Capitain *M. P. Secher* og heisede Commandoen den 4de Januar 1848. Midt i Maaneden afgik den til Ostindien i Anledning af Opgivelsen af de nicobarske Øer, og vendte derfra tilbage efter næsten eet Aars Togt.

Faa Dage før Valkyrien afseilede fra Kjøbenhavn, viste Kongen sin sædvanlige Opmærksomhed mod de paa længere Togter udsendte Skibe, ved at besøge Corvetten. Det an-

toges, at Hans Majestæt paa dette Besøg paadrog sig en Forkjølelse, der hurtigt udviklede sig og endte med Kongens Død, der den 20de udbredte Sorg over Danmark.

Før denne Periodes Historie sluttes, maa Blikket vendes tilbage over Begivenhederne. Det bør da først bemærkes, at Danmark under Freden's Velsignelser gjorde store Fremskridt baade i intellectuel og materiel Udvikling. Skibsfarten og Handelen blev befordret, ved at det danske Flag blev bekjendt i tidligere ubekjendte Egne, hvorved der knyttedes Forbindelser, som bidroge til at udbrede Velstand i Riget. Herved blev dette istand til heldigt at gjennemføre den treaarige Borgerkamp, som strax i Begyndelsen af det paafølgende Tidsrum blev vakt af Enkeltes Ærgjerrighed og fremmed Erobringslyst, der vildledte og misbrugte den i Hertugdømmerne værende revolutionaire Nationalitets- og Selvstændighedsfølelse til Oprør mod den retmæssige Konge. Vi see i dette Tidsrum endelig en Tribut afskaffet, som ikke blot var trykkende for Finanserne, men ogsaa uværdig for de skandinaviske Staters Selvstændighed. Ogsaa for Marinen var denne Periode en vigtig Udviklingstid, ikke alene derved, at det i denne byggede Linieskib (Dannebroge) og Fregatten Tordenskjold var af større Dimensioner, Dybgaaende og stærkere Artillerikraft end noget af vore tidligere Skibe af deres Klasse, men derved især, at vi begyndte at bygge Dampskibe, som nu bliver en væsentlig Deel af vor lille Flaade, der holdtes i den samme gode Tilstand, hvori den var ved Tidsrummets Begyndelse. Ved den hyppigere Fart og især ved de længere Togter, som foretoges, uddannedes det Personelle betydeligt, ligesom de forbedrede Kaar udbredte en Tilfredshedsaand i Marinen, som ingenlunde er uvigtig for Tjenestens Tarv. See vi

hen til, hvorledes Kongen ved alle Leiligheder lagde sin Interesse og Velvillie for Marinen for Dagen, den Humanitet, der stedse lyste frem af alle kongelige Foranstaltninger, saa maa det indrømmes, at der var Anledning for Marinen til at beklage, at Christian den Ottendes Regering kun varede i lidt over otte Aar.